

Michal Preusz, Voda v měšťanském a šlechtickém prostředí jižních Čech na prahu novověku, České Budějovice 2010, 136 s., diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Posudek vedoucího diplomové práce

Ačkoliv voda sehrávala pro své mnohostranné použití zásadní roli v každodenním životě člověka raného novověku, zůstal výzkum pitné, užitkové a reprezentační funkce vody i způsobů jejího vedení v krajině a lidských sídlech s výjimkou několika dílčích studií na okraji badatelského zájmu. Tato skutečnost souvisí především se stavem pramenné základny, neboť zvolené téma vyžaduje interdisciplinární přístup, který není myslitelný bez žádoucího průniku výpovědi písemných, hmotných a obrazových pramenů. Tyto předpoklady si dobře uvědomoval Michal Preusz, když se rozhodl pro výzkum funkcí vody a zvláště způsobů jejího vedení v měšťanském a šlechtickém prostředí jižních Čech na rozhraní středověku a novověku. Téma uchopil nejen metodami historickými, ale dokázal vhodně využít rovněž metodických podnětů archeologie, kterou studuje jako druhý obor.

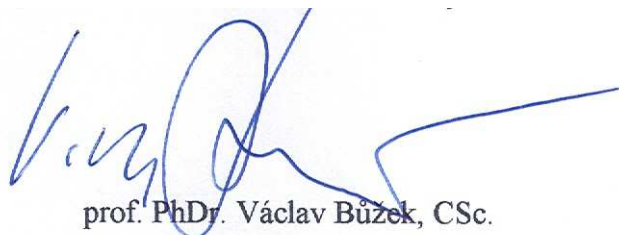
Přestože diplomant provedl v heuristické fázi svého výzkumu spíše drobné sondy do vybraných písemností městského a vrchnostenského původu, pracoval především s obsáhlým souborem základní i sekundární odborné literatury, ať šlo o příspěvky ryze historické, uměleckohistorické nebo archeologické. Svě historické školení uplatnil zejména v těch částech výpovědi, kde hledal kulturně historické a zvláště civilizační souvislosti v delší časové epoše, jak dokládá jeho znalost odborné literatury obecnějšího významu, včetně několika důležitých zahraničních prací. Naznačená historickoantropologická optika pohledu na symbolický význam vody pro člověka a na obraz těchto symbolů v předmětech hmotné kultury nebyla v posuzované práci dotažena zcela do konce. Nemám potřebu diplomantovi vytýkat příliš popisný výklad jednotlivých kapitol, protože si jen velmi obtížně dokážu představit, že v dané fázi svých výzkumů mohl pracovat jinou metodou. Snad jen část druhořadé faktografie mohl přesunout z hlavního textu své rozpravy do poznámkového aparátu, jenž plní také vysvětlovací funkci. Dílčí pokusy o historickoantropologické průhledy naznačily, že Michal Preusz si uvědomoval popisné limity svého výkladu a hledal další metodické cesty k interpretaci zvolené látky.

Diplomová práce se vyznačuje logickou, dobře promyšlenou a utříděnou osnovou. Spíše esejistické úvahy o vodě v krajině vystřídal vědecký výklad o vodních stokách, vodovodech, vodárnách, kašnách, studnách a cisternách i o vodě ve všedním životě domácnosti 16. století. Syrové detaily hrubého faktografického popisu ožívají kratší příběhy, poučené výklady o hmotné kultuře a jejím symbolickém významu. Michal Preusz dobře věděl, že ve spletitém výkladu o vodních potrubích a finančních oceněních práce vodáků se mu vytrácela interpretace symbolického významu vody. To se pokusil s dobrou znalostí uměleckohistorické literatury napravit aspoň v kapitole o výzdobě kašen a vodotrysků. Mnohem podrobnější interpretaci by si vyžádaly údaje o hmotné kultuře obsažené v pozůstalostních inventářích měšťanů (zvláště s ohledem na funkce vody v domácnosti, při hygieně, v provozu řemeslnických dílen, ve vazbě na poslání haltýřů apod.). Takový přístup by si ovšem zasluhoval autorovu přímou práci se soubory pozůstalostních inventářů, protože jejich rozbor ve studiích, s nimiž především pracoval, si kladl jiné otázky. Návrat člověka „k vodě“ by umožnily autorovi diplomové práce rovněž trestně právní prameny, neboť hráze rybníků, kašny a břehy řek bývaly místem setkávání lidí a jejich každodenních konfliktů. Příští výzkum skutečného a symbolického významu vody a jejího rozvodu v měšťanském a šlechtickém prostředí na prahu novověku bude muset vzít v potaz také otázku bezpečnosti sídel, zvláště dostupnost přírodních i umělých vodních zdrojů při hašení požárů apod.

O badatelských perspektivách zvoleného tématu bude diplomant jistě hovořit při obhajobě své práce.

V diplomové práci zůstalo několik neopravených překlepů a jazykových či stylistických prohřešků (např. s. 12, 14, 24, 43, 55, 68, 75, 79, 83, 94, 102, 106), pár nedůsledností v užívání zkrácených citací a drobné grafické nedostatky. Práce je napsána sdělně, svižně; výpověď je sevřená a jasná.

Odborný význam diplomové práce Michala Preusze spočívá zvláště ve volbě tématu, utřídění a využití literatury, její promyšlené kompozici a získaných poznatků rázu technologického a materiálového. Diplomant prokázal, že zvládá interdisciplinární metodické přístupy, je schopen základní interpretace zjištěných poznatků v kulturních a sociálních souvislostech a přinejmenším přemýšlí o neotřelých výkladových průhledech do symbolického světa individua a sociální skupiny na rozhraní středověku a novověku. Diplomovou práci Bc. Michala Preusze doporučuji k obhajobě a navzdory dílčím kritickým výhradám interpretačního charakteru ji navrhuji klasifikovat ještě stupněm v ý b o r n ě .

prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.

České Budějovice 29. 01. 2010